

अध्याय 13

अरू कैयो लीलाहरू-रोग निवारण

- (1) भीमाजी पाटील (2) बाला दर्जी
- (3) बापू साहेब बूटी (4) आलंदी स्वामी
- (5) काका महाजनी (6) हरदाका दत्तोपंत

मायाको अभेद्य (छेड्न नसकिने, अर्थात् पार गरी नसकिने) शक्ति :-

बाबाका शब्द सधैं नै संक्षिप्त (छोटकरी), अर्थपूर्ण, गूढ (गोप्य भित्री अर्थ भएका) र विद्वत्तापूर्ण तथा समतोल (अर्थात् घटी बढी नभै एकैनाशका) हुन्थे। वहाँ सधैं चिन्तारहित र निडर हुनुहुन्थ्यो। वहाँको भनाइ थियो-“म फकीर हूँ, न त मेरी पत्नी नै छ, न त घर द्वार नै। सबै चिन्ताहरूलाई त्यागेर म एउटै ठाउँमा बस्दछु। तैपनि माया मलाई कष्ट (दुःख) दिने गर्छे। मैले आफैँलाई त बिर्सिसकेँ तर मायालाई कदापि भुल्न सक्तन, किनभने उसले मलाई आफ्नो चक्रमा फसाइदिन्थे। श्री हरिकी यो मायाले ब्रह्मा आदिलाई पनि छोड्दिन भने म जस्तो फकीरलाई त भन्नु नै के छ र ? तर जो जसले हरिको शरण लिन्छन्, तिनीहरू वहाँको कृपाले मायाजालबाट मुक्त हुन जान्छन्”। यस्तो किसिमले बाबाले मायाको शक्तिको परिचय दिनु भयो। भगवान् श्रीकृष्ण भागवतमा उद्भवलाई भन्नुहुन्छ “सन्त मेरै जीवित स्वरूप हुन”। बाबाको पनि भनाइ यही थियो कि ती भाग्यशाली (भाग्य भएका) जसको संपूर्ण पाप नष्ट हुन गएका छन्, तिनी मात्र मेरो उपासनातिर अग्रसर हुन्छन्। यदि तिमी खालि “साई, साई” को नै स्मरण (संझना) गरिरहन्छौ भने म तिमीलाई भवसागरबाट पार लगाइ दिने छु। यी शब्दहरूमा विश्वास गर तिमीलाई अवश्य लाभ हुनेछ। मेरो पूजाको निवित्त केही सामग्री या अष्टाङ्ग योगको पनि आवश्यकता छैन। म त भक्तिमानै निवास गर्छु”। अब अगाडि आश्रय नभएकाहरूका आश्रयदाता साईले भक्तहरूको कल्याणको लागि के के गर्नुभयो त्यो हेर्नुहोस्।

भीमाजी पाटील: सत्य साई ब्रत :-

नारायण गाउँ (तालुक जुन्नर, जिला पूना) का एक महानुभाव भीमाजी पाटीललाई सन् 1101 मा छातीमा एक भयङ्कर रोग देखियो, जो पछि गएर क्षयरोग हुन पुग्यो। उनले अनेक प्रकारका औषधि उपचार गरे, तर फाइदा केही पनि भएन। आखिरमा हतास भएर उनले भगवान्सँग प्रार्थना गरे ‘हे नारायण, हे प्रभो ! म अनाथलाई केही सहायता गर्नुोस्’। यो त थाहा भएकै कुरा हो कि हामी सूखी रहिन्जेलसम्म भगवान्को संझना नै गर्दैनौं, तर जसै दुर्भाग्यले घेर्दछ, र खराब दिन आउँछन, अनि हामीहरूलाई भगवान्को याद आउँछ। यसैले भीमाजीले पनि ईश्वरलाई पुकारे। उनीलाई साईबाबाका परमभक्त श्री नानासाहेब चाँदोरकरसँग यस विषयमा किन सल्लाह नलिनु भन्ने विचार आयो। यसैकारण उनले आफ्नो अवस्थाको पूरा विवरण उनीकहाँ लेखेर पठाए र उचित मार्गदर्शन (बाटो देखाइदिन) को लागि प्रार्थना गरे। जवाफमा श्री नाना साहेबले लेखिदिए “अब त खालि एउटै उपाय बाँकी छ, त्यो हो साईबाबाका चरण कमलको शरण पर्नु”।

नानासाहेबको कुरामा विश्वास गरेर उनले (भीमाजी पाटील) शिरडी जान तैयारी गरे। उनीलाई शिरडीमा ल्याइयो र मसजिदमा लगेर सुताइयो। श्री नानासाहेब र ग्रामा पनि यो समयमा त्यहीं उपस्थित थिए। बाबाले भन्नुभयो “यो पूर्व जन्मका खराब कर्महरूको फल हो। यसकारण म यो झंझटमा पर्न चाहन्न”। यो सुनेर रोगीले अत्यन्त निराश भएर दया लाग्दो स्वरमा भने “म बिलकुल निस्सहाय छु र अन्तिम आशा लिएर हजूरको श्री चरणमा आएको छु। हजूरसँग दयाको भीख मागदछु। हे दुःखीहरूका शरण! म माथि दया गर्नुोस्”।

यो प्रार्थनाले बाबाको हृदय पग्लियो र वहाँले भन्नुभयो- “भैगो बस, चिन्ता नगर। तिम्रा दुःखहरूको अन्त चाँडै नै हुनेछ। कोही जतिसुकै दुःखी र पीडित किन नहोओस्, जसै उसले मसजिदको सिढीहरूमा पाइला राख्दछ, उ सुखी हुन जान्छ। मसजिदका फकीर ज्यादै

दयालु हुनुहुन्छ। वहाँले तिम्रो रोग पनि निर्मूल गरिदिनु हुनेछ। वहाँ त सबै मानिसमाथि प्रेम र दया गरेर रक्षा गर्नुहुन्छ”।

रोगीलाई हरेक पाँच मिनेटमा रगतको वमन हुने गर्थ्यो। तर बाबाको अगाडि उनीलाई कुनै वमन भएन। जुनबेलाबाट बाबाले आफ्नो श्री मुखबाट आशा र दयापूर्ण शब्दहरूमा माथिको उद्गार प्रकट गर्नुभयो, त्यो बेलाबाट रोगले पनि पल्टा खायो। बाबाले रोगीलाई भीमाबाईको घरमा बस्न भन्नुभयो। यो ठाउँ यस किसिमका रोगीका लागि सुविधाजनक र स्वास्थ्यप्रद त थिएन तर पनि बाबाकी आज्ञा कसले टाल्न सक्तथ्यो। त्यहाँ रहेकै बेला बाबाले दुई सपना देखाएर उनको रोग हरण गरिदिनु भयो। पहिलो सपनामा रोगीले उनी आफू एक विद्यार्थी भएका र शिक्षकको अगाडि कविता कण्ठ सुनाउन नसकेँ वापत दण्डस्वरूप बेतको मारबाट असहनीय (सहनै नसकिनै) कष्ट भोगिरहेको देखे। दोश्रो सपनामा कसैले उनको छातीमा तलदेखि माथि र फेरि माथिदेखि तलसम्म ढुंगा घुमाइरहेकोले उनीहरूलाई असह्य पीडा भैराखेको देखे। सपनामा यस किसिमले कष्ट पाएर उनी स्वस्थ भएर घर फर्के। पछि उनी कहिले-कहिले शिरडी आउथे र साईबाबाको दयाको संज्ञना गरेर साष्टांग (आठै अङ्ग झुकाएर अर्थात् लम्पसार परेर) प्रणाम गर्थे। बाबा आफ्ना भक्तहरूबाट कुनै कुराको आशा राख्नु हुन्नथ्यो। वहाँ त खालि स्मरण (संज्ञना), दृढ निष्ठा (दृढ विश्वास) र भक्तिको भोको हुनुहुन्थ्यो। महाराष्ट्रको मानिसहरू हरेक पक्ष या हरेक महिनामा सधैं नै सत्यनारायणको ब्रत गर्ने गर्दछन्। तर आफ्नो माउँ पुगेपछि, भीमाजी पटेलले सत्यनारायण ब्रतको एउटा नयाँ रूप नै “सत्यसाई ब्रत” प्रारम्भ गरिदिए।

बाला गणपत दर्जा :-

एउटा अर्का गणपत दर्जा नाम भएका भक्त एक समय जीर्णज्वरले पीडित भए। उनले सबै किसिमका औषधिहरू र काँडाहरू पनि खाए तर यी सबैबाट केही फाइदा भएन। तिल मात्र पनि ज्वरो नघटेपछि उनी दौडेर शिरडी आए र बाबाका श्रीचरणको शरण लिए। बाबाले उनीलाई “लक्ष्मी मन्दिरनेर गएर एउटा कालो कुकुरलाई दही र भात खुबाऊ” भन्ने विचित्र

आदेश दिनुभयो। यो आदेशको पालन कसरी गर्ने होला भन्ने कुरा उनको दिमागमा आएन। घर पुगेर भात र दही लिएर उनी लक्ष्मी मन्दिरमा पुगे। त्यहाँ उनको अगाडि एउटा पुच्छर हल्लाइरहेको कालो कुकुर देखापन्यो। उनले त्यो भारत र दही त्यो कुकुरको अगाडि राखिदिए। उसले त्यो तुरून्तै खाइदियो। यो चरित्रको विशेषताको वर्णन अब कसरी गरौं? किनभने माथि भनिएको क्रिया गर्नाले मात्र नै बालादर्जीको ज्वर सधैं भरको लागि नै गयो।

बापूसाहेब बूटी :-

श्रीमान् बापूसाहेब बूटी एक पटक अम्लपित्त रोगले पीडित भए। उनको आलमारीमा अनेकौं औषधि थिए तर कुनैले पनि फाइदा गरेका थिएनन्। बापूसाहेब अम्लपित्तको कारण ज्यादै कमजोर हुन गए। उनको स्थिति यस्तो गम्भीर हुन गयो कि उनी अब मसजिदमा गएर बाबाको दर्शन गर्न पनि असमर्थ भए। बाबाले उनीलाई बोलाएर आफ्नो अगाडि बसाउनु भयो र भन्नुभयो “सावधान, अब तिमीलाई दिशा लाग्ने छैन”। आफ्नो चोरिऔंला उठाएर फेरि भन्न लाग्नुभयो-“वमन पनि अवश्य नै रोकिनेछ”। बाबाले यस्तो कृपा गर्नुभयो कि रोग समूल नाश भयो र बूटीसाहेब पूर्ण स्वस्थ भए।

अर्को एक समय उनी हैजाबाट पीडित भए। फलस्वरूप उनीलाई ज्यादै चर्को प्यास लाग्न थाल्यो। डा. पिल्लेले हरकिसिमको उपचार गरे तर स्थिति सुधिएन। अन्तमा उनी बाबाकहाँ पुगे र वहाँसँग तीर्खा रोग हट्ने औषधिको लागि प्रार्थना गरे। उनको प्रार्थना सुनेर बाबाले उनीलाई “गुलियो दूधमा पकाएको बदाम, ओखर र पेस्ताको काँडा पिऊ” भनी औषधि बताइदिनु भयो।

अर्को डाक्टर या हकिमले त बाबाले बताइदिनु भएको यो औषधिलाई प्राण लैजाने नै समझिन्थ्यो। तर बाबाको आज्ञापालन गर्नाले त्यो औषधी यो रोग नाश गर्ने नै सिद्ध भयो। आश्चर्यसँग उनको यो रोग पूरै नाश भयो।

आलंदीका स्वामी :-

आलंदीका एउटा स्वामी बाबाको दर्शनको लागि शिरडी आए। उनको कानमा असह्य (सहिनसक्नु) दर्द थियो, जुन कारणले उनीलाई एक पला पनि विश्राम गर्न मुश्किल थियो। उनको अपरेशन भइसकेको थियो तर पनि स्थितिमा कुनै विशेष परिवर्तन भएको थिएन। दर्द पनि ज्यादै थियो। उनी के गर्ने कसो गर्ने भनी सोचन नसक्ने अवस्थामा पुगेर फर्की जानको लागि बाबासँग अनुमति माग्नु आए। यो देखेर शामाले बाबासँग “स्वामीको कानमा ज्यादै दर्द छ, हजूरले यहाँ माथि कृपा गर्नुपन्यो” भनी प्रार्थना गरे। बाबाले आश्वासन दिएर भन्नुभयो “अल्लाहले ठीक गर्नेछन्”। स्वामीजी पूना फर्किए र एक सातापछि उनीले “पीडा शान्त भयो तर सूजन अझै पहिलेकै रूपमा छ” भन्ने पत्र पठाए। सूजन हटोस् भनी त्यसको लागि अपरेशन गराउन बम्बईमा गए। शल्य चिकित्सा विशेषज्ञ (सर्जन) ले जाँच गरेपछि “अपरेशनको कुनै आवश्यकता छैन” भने। बाबाका शब्दहरूको गूढ अर्थ हामी जस्ता पूरै मूर्खले के सम्झिने।

काका महाजनी :-

काका महाजनी नामका अर्का भक्तलाई अतिसारको बिमारी भयो। बाबाको सेवाक्रम टुट्न नजाओस् भन्नाको लागि उनीले एक लोटा पानी भरेर मसजिदको एक कुनामा राखि छोड्थे ताकि शंका (दिसा) लाग्नासाथ तुरुन्तै उनी बाहिर जान सकून। श्री साईबाबालाई त सबै कुरा ज्ञान भैसकेकै थियो। तर पनि काकाले उनी रोगबाट चाँडै नै मुक्ति पाइहाल्ने छन् भनी बाबालाई केही भनेनन्। मसजिदमा भुई प्लास्टर गर्ने स्वीकृति बाबाबाट प्राप्त भैसकेको थियो। तर काम आरम्भ हुनासाथ बाबा रिसाउनु भयो र उत्तेजित भएर चिच्याउन लाग्नु भयो। त्यसबाट भागा भाग भयो। काका भाग्न लागेका मात्र थिए त्यसैबेला बाबाले उनीलाई पकड्नु भयो र आफ्नो अगाडि बसाउनु भयो। यो गडबडीमा कुनै मान्छेले बदामको एउटा सानो थैली त्यहाँ भूलले छोडेछ। बाबाले एकमुठी बदाम त्यसबाट निकाल्नु भयो र छोडाएर दाना काकालाई खान दिनुभयो। रिसाउनु, बदाम छोडाउनु र वहाँले नै

काकालाई खुवाउनु यो सबैकाम एकैसाथ नै चलन थाल्यो। स्वयं बाबाले पनि त्यसबाट केही बादाम खानुभयो थैली खालि भैसकेपछि बाबाले “मलाई प्यास लाग्यो, गएर अलिकति पानी ल्याऊ” भन्नुभयो। काकाले एक घडा पानी भरेर ल्याए र दुबैले त्यसैबाट पानी पिए। अनि बाबाले “तिम्रो अतिसार खतम भयो। तिम्री अब आफ्नो प्लास्टर गर्ने कामको रेखदेख गर्न सक्छौ” भन्नुभयो। काम फेरि आरम्भ भयो। अब काकाको रोग जम्मै जस्तो खतम भैसकेको थियो। यसकारण उनी काममा जुटिहाले। के बादाम अतिसार रोगको औषधि हो? यसको उत्तर कसले दिन। वर्तमान चिकित्सा प्रणाली (औषधोपचार गर्ने नियम अनुसार) अनुसार त बादामबाट अतिसारमा वृद्धि नै हुन्छ न कि मुक्ति। यस विषयमा सधैंको झै बाबाको श्री बचन नै औषधि स्वरूप थियो।

हरदाका दत्तो पन्त :-

हरदाका दत्तो पन्त नाम भएका एक सज्जन चौध वर्षदेखि पेटको रोगबाट पीडित थिए। कुनैपनि औषधिले उनीलाई फाइदा भएन। अचानक कहींबाट बाबाको नजर पर्नाले मात्र नै रोगी ठिक हुन्छ भन्ने बाबाको कीर्ति उनको कानमा पर्‍यो। यसैले उनी दौडेर शिरडी आए र बाबाका चरणको शरण लिए। बाबाले उनीतिर हेरेर आशीर्वाद दिनु भै आफ्नो बरद (बर दिने) हात उनको शिरमा राखिदिनु भयो। आशीष र उदी (विभूति) पाएर उनी स्वस्थ भए। पछि उनीलाई फेरि कुनै पीडा भएन।

यस्तै किसिमका तल लेखिए बमोजिम तीन ओटा चमत्कार यो अध्यायको अन्तमा टिप्पणीको रूपमा दिइएका छन्।

(1) माधव राव देश पाण्डे अलकाइको रोगबाट पीडित थिए। बाबाको आज्ञानुसार सोनामुखीको काँडा सेवन गर्नाले उनी निरोग हुन गए। दुई वर्षपछि उनीलाई फेरि त्यही दर्द उत्पन्न भयो। बाबाबाट राय सल्लाह नलिइकनै उनले त्यही काँडा सेवन गर्न लागे। परिणामस्वरूप रोग झन् निकै बढ्यो। तर पछि बाबाको कुपाबाट चाँडै नै ठीक भयो।

(2) काकाक महाजनीका दाजु गंगाधर पन्तलाई केही वर्षदेखि नै सधैं पेटमा पीडा भैरहन्थ्यो। बाबाको कीर्ति सुनेर उनी शिरडी आए र आयोग्य प्राप्तिको लागि प्रार्थना गर्न लागे। बाबाले उनको पेटमा छोएर भन्नुभयो “अल्लाहले ठीक गर्नेछन्”। यसपछि तुरुन्तै नै उनको पेटको दर्द हराइहाल्यो र उनी पूरा तबरले ठीक भए।

(3) श्री नाना साहेब चाँदोरकरलाई पनि एकपटक पेटमा ज्यादै दर्द हुन लाग्यो। उनी दिनरात माछा जस्तैगरी छट्पटिन लागे। डाक्टरहरूले अनेकौं उपचार गरे तर केही परिणाम निस्केन। अन्तमा बाबाको शरणाम आए। बाबाले उनीलाई घिउसँग बर्फी खाने आज्ञा दिनुभयो। यो औषधिको सेवनबाट उनी पूरै निको भए। यी सब कथाहरूबाट यही स्पष्ट हुन्छ कि अनेकौंको स्वास्थ्य लाभ भएको खास औषधि केवल बाबाको श्री मुखबाट उच्चारण भएका वचन तथा वहाँको कृपाको नै प्रभाव थियो।

श्री सद्गुरु साईनाथमा अर्पणहोस्।

मंगल होओस्॥

सप्ताह पारायण द्वितीय विश्राम॥